

Cymraeg i Bawb

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

RHAGOR
iaith

CANOLFAN
GWASANAETHAU
CYMRAEG
WELSH LANGUAGE
SERVICES CENTRE

Amcanion / *Objectives*

Byddwch chi'n gallu:

- defnyddio gorchmynion lluosog ac unigol yn gywir
- ffurfio gorchmynion newydd
- defnyddio'r gorchmynion i ddechrau creu tystiolaeth ar gyfer eich portffolio.

You will be able to:

- use plural and singular commands correctly
- form new commands
- use the commands to start creating evidence for your portfolio.

BERFAU BENDIGEDIG!

Gwnewch restr o'r berfenwau
rydych chi'n gwybod
yn barod.

BERFAU BENDIGEDIG!

ysgrifennu

dawnsio

rhedeg

yfed

chwarae

gwrando

darllen

cerdded

siarad

eistedd

bwyta

sefyll

canu

paentio

tacluso

BETH YDY'R GAIR?

Bydd eich tiwtor yn rhoi un llun yr un i chi.

Dangoswch eich llun i berson arall.

Gofynnwch:

'Beth ydy'r gair?'

Yna, codwch a gofynnwch i berson arall...!

Tiwtoriaid: Gweler y ddogfen 'Gorchmynion Dogfen 1 LLUNIAU'

BINGO GEIRIAU

Tiwtoriaid: Gweler y ddogfen 'Gorchmynion Dogfen 2 BINGO'

GORCHMYNION RHEOLAIDD

CHI

CHI

**LLUOSOG
(PLURAL)**

CHI

**DANGOS PARCH
(SHOW RESPECT)**

TI

UN PERSON

BERFAU BENDIGEDIG!

Bonyn y ferf + terfyniad

Verb stem + ending

eistedd-

-wch

-a

CHI

TI

RHEOLAU

Mae rhai berfau'n aros yr un peth:

Rheol 1

eistedd

eisteddwch

siarad

siaradwch

darllen

darllenwch

chwarae

chwarae^wch

edrych

edrychwch

agor

Agorwch y llyfrau.

Os ydy'r berfenw'n
gorffen gydag

~~ED~~ neu ~~EG~~

+ —WCH.

Rheol 2

rhedeg

rhedwch

yfed

yfwch

cerdded

cerddwch

Os ydy'r berfenw'n gorffen gyda

a,e,i,o,u,w,y

gollyngwch y llafariad ac ychwanegwch –WCH.

Rheol 3

~~bwyta~~

bwytwch

ysgrifenn~~x~~

ysgrifennwch

paentio~~X~~

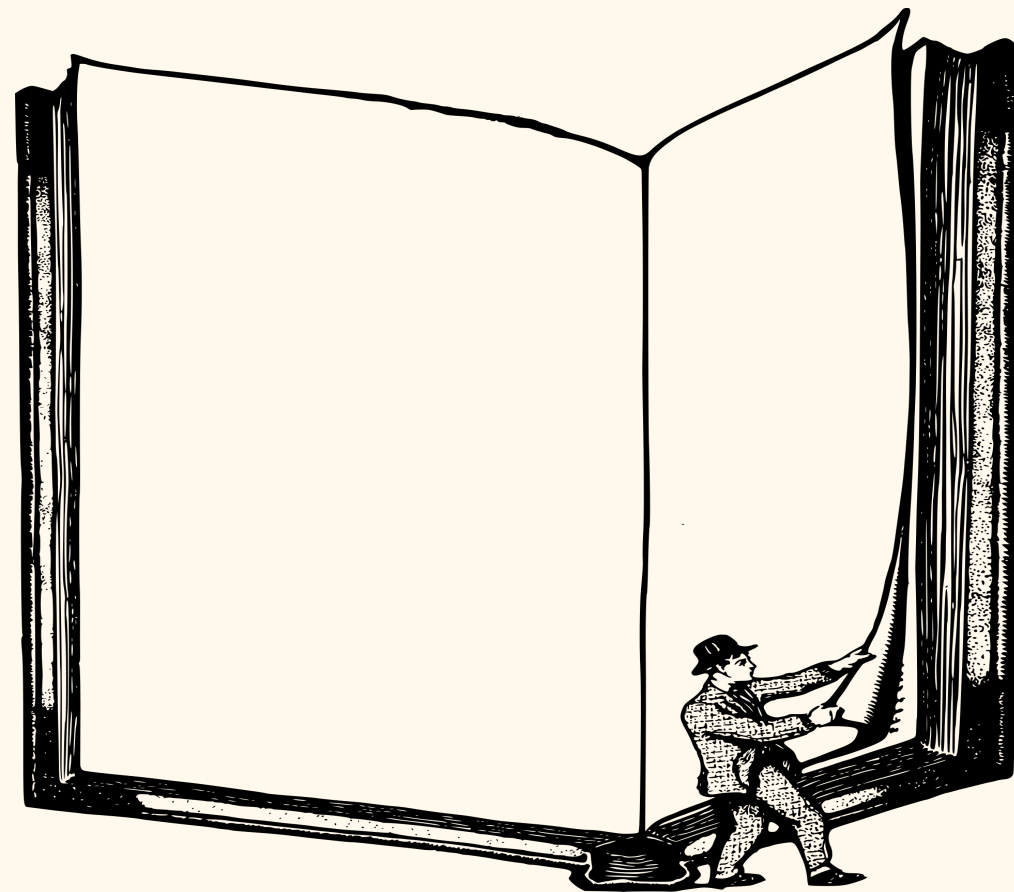
paentiwch

gweithio~~x~~

gweithiwch

~~troi~~

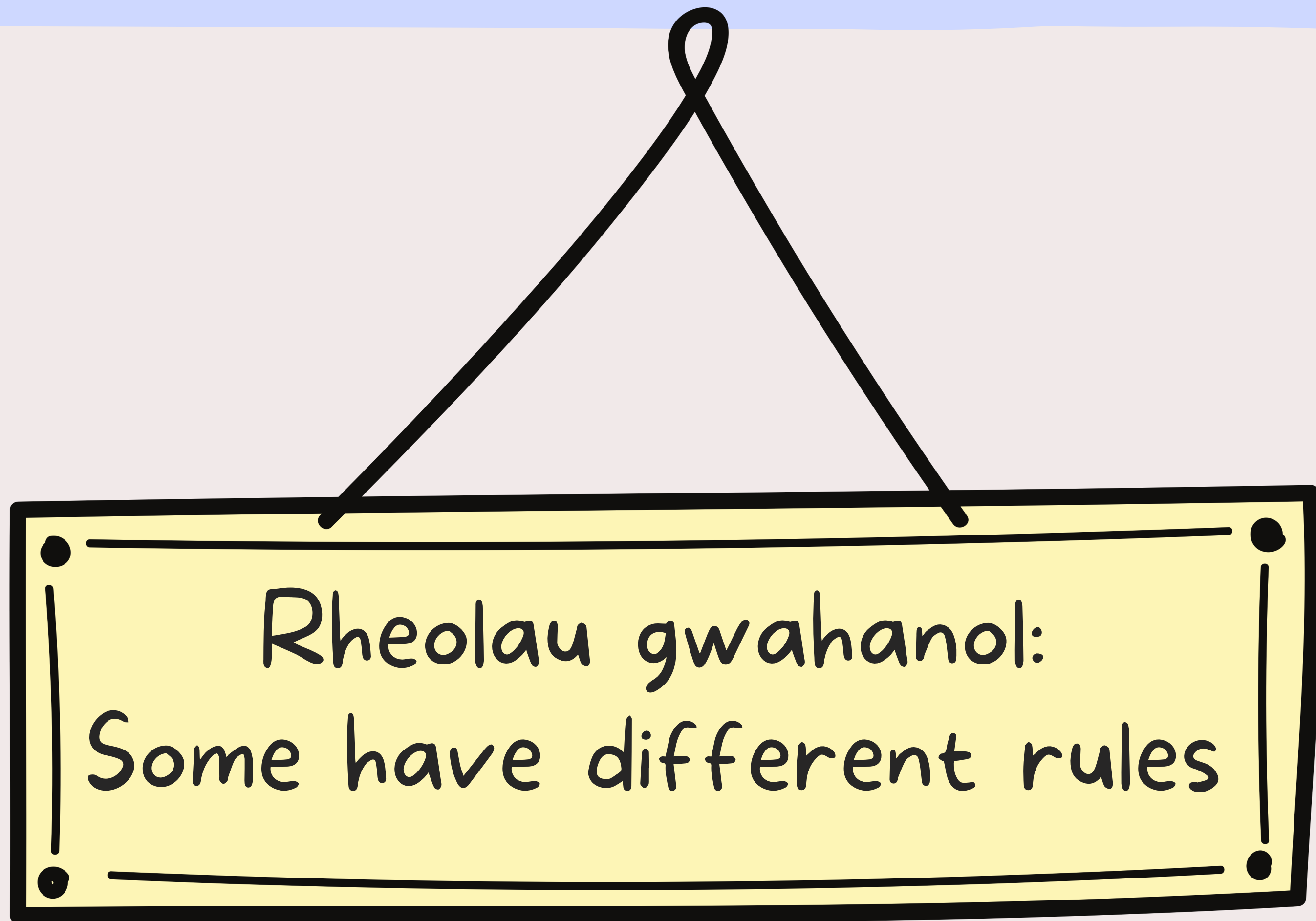

Trowch i dudalen 6.

rhoiX

Rhowch y bagiau ar y llawr.

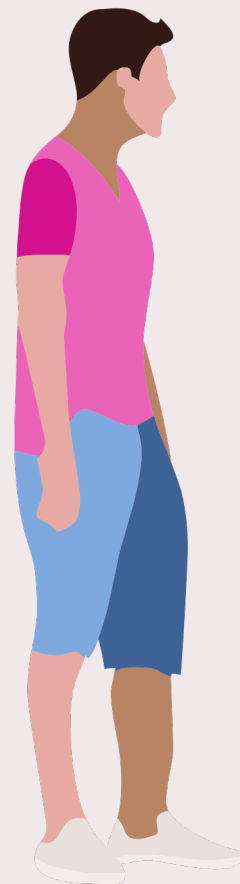

gwrando

Gwrandewch

sefyll

Sefwch

aros

Arhoswch

Gwaith Pâr

Ysgrifennu	Darllen	Siarad	Cerdded	Canu
Bwyta	Yfed	Chwarae	Paentio	Edrych
Sefyll	Gweithio	Aros	Cofio	Gwranddo

TASG 1a – Edrychwch ar y berfau – gwiriwch yr ystyr.

TASG 1b – Newidiwch y berfau i orchmynion

Gwaith Pâr

Ysgrifennu	Darllen	Siarad	Cerdded	Canu
Ysgrifennwch	Darllenwch	Siaradwch	Cerddwch	Canwch
Bwyta	Yfed	Chwarae	Paentio	Edrych
Bwytwch	Yfwch	Chwaraewch	Paentiwch	Edrychwch
Sefyll	Gweithio	Aros	Cofio	Gwranddo
Sefwch	Gweithiwch	Arhoswch	Cofiwch	Gwrandewch

TASG 1a – Edrychwch ar y berfau – gwiriwch yr ystyr.

TASG 1b – Newidiwch y berfau i orchmynion

Wordwall: <https://wordwall.net/resource/61112428>

Watch	Write	Speak	Sing
Play	Learn	Look	Stay
Listen	Drink	Read	Eat
Stop	Run	Dance	Work

BETH YDY'R GORCHYMYN?

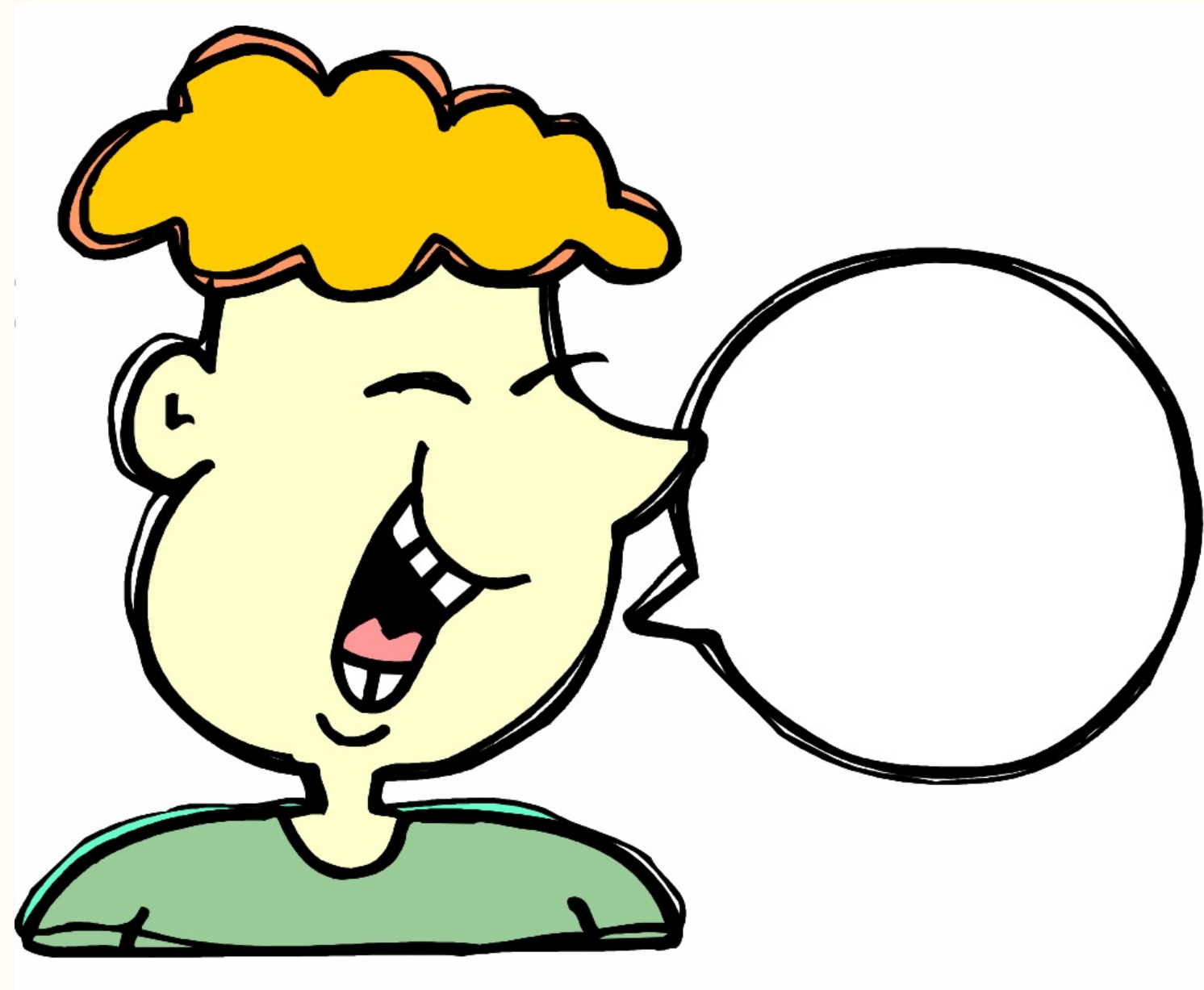

1. Bydd eich tiwtor yn rhoi un gair (berfenw) yr un i chi.
2. Dangoswch eich gair i berson arall.
3. Gofynnwch: '**Beth ydy'r gorchymyn?**'
4. Yna, codwch a gofynnwch i berson arall...

Tiwtoriaid: Gweler y ddogfen 'Gorchmynion Dogfen 3 BETH YDY'R GORCHYMYN'

MAE SEIMON YN DWEUD

Newidiwch i 'TI'

1. Canwch
2. Gwyliwch
3. Stopiwch
4. Rhedwch
5. Dawnsiwch
6. Gweithiwch
7. Darllenwch
8. Yfwch
9. Ysgrifennwch
10. Arhoswch

1. Cana
2. Gwylia
3. Stopia
4. Rheda
5. Dawnsia
6. Gweithia
7. Darllena
8. Yfa
9. Ysgrifenna
10. Arhosa

CHWARAE RÔL

Mewn parau, rhowch orchymyn i'ch gilydd. Actiwch y gweithgaredd!

*In pairs, give each other commands.
Perform the action!*

Berfenwau (Verb nouns)

bwyta	to eat
canu	to sing
cerdded	to walk
codi	to get up / to pick up
coginio	to cook
cysgu	to sleep
chwarae	to play
darllen	to read
dawnsio	to dance
eistedd	to sit
golchi	to wash
gweithio	to work
gwrando	to listen
gwrando ar gerddoriaeth	to listen to music
gwylio'r teledu	to watch television
lliwio	to colour
mynd	to go
mynd am dro	to go for a walk
nofio	to swim
paentio/peintio	to paint
plygu	to bend / to fold
rhedeg	to run
sefyll	to stand
sgipio	to skip
siarad	to talk
tacluso	to tidy up
taflu	to throw
torri	to cut / to break
tynnu llun	to draw a picture
yfed	to drink
ysgrifennu	to write

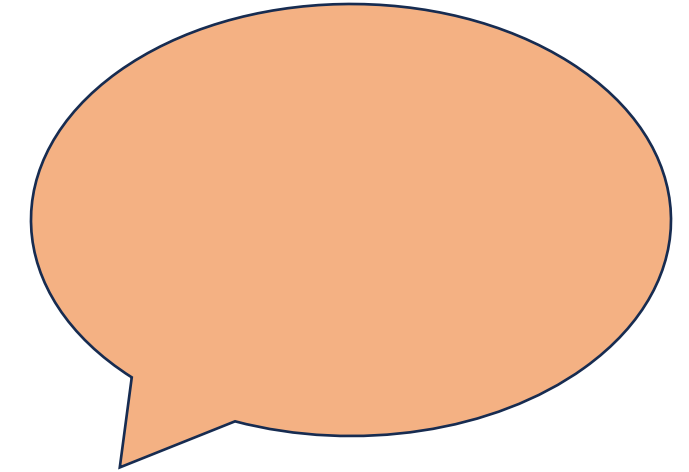
GWAITH PÂR

- Edrychwch ar y daflen
- Mae rhai geiriau newydd yma
- Dewiswch unrhyw 8 ohonyn nhw
- Gyda phartner, throwch nhw'n orchmynion.

Tiwtoriaid: Gweler y ddogfen 'Gorchmynion – Rhestr o ferfenwau'

TRAFODWCH MEWN GRWPIAU BACH

Pa weithgareddau gallech chi eu gwneud yn y dosbarth tasech chi eisiau drilio'r gorchmynion?

What activities could you do in class if you wanted to drill the commands with your learners?

RHAI SYNIADAU

SLAM!

**DYN EIRA
SNOWMAN**

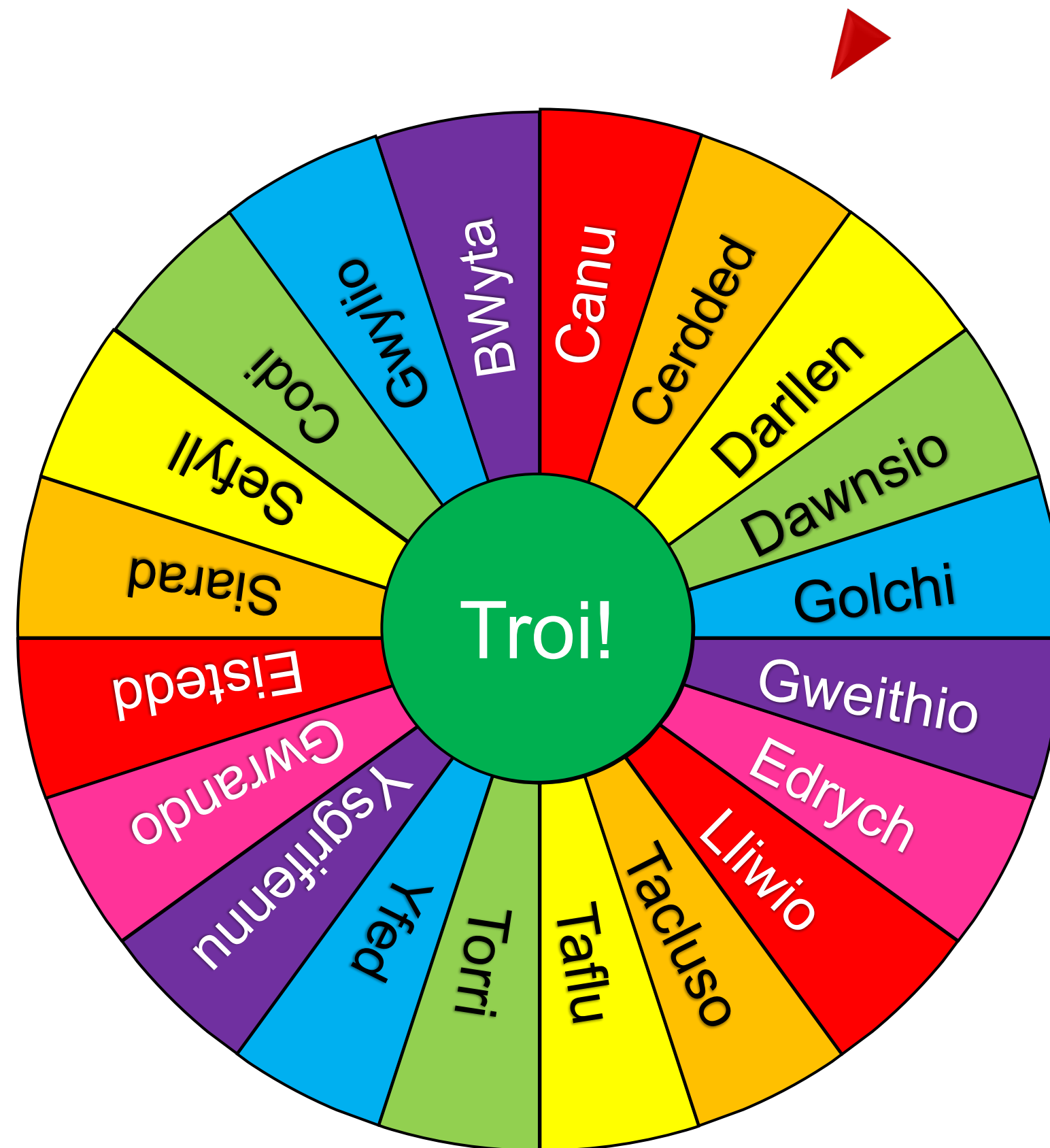
**GÊM GOFIO
MEMORY GAME**

**GÊM FWRDD
BOARD GAME**

**TROI'R OLWYN
RANDOM WHEEL**

Tiwtoriaid: Os oes angen esboniad, gweler y nodiadau isod.

Troi'r Olwyn / Random Wheel

Ymestyn y gorchymyn

Extending the command

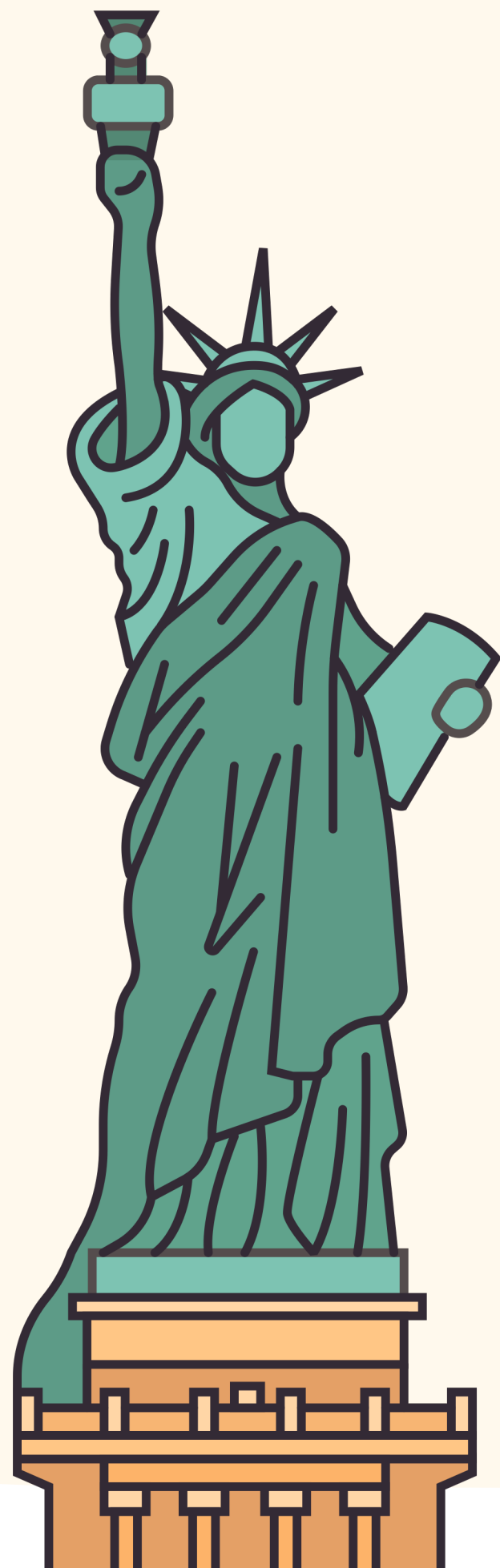

yn dawel

quietly

Gweithiwch yn dawel.

Gweithia'n dawel.

yn llonydd

still

Sefwch yn llonydd.

Sefa'n llonydd.

yn ofalus

carefully

Gwrandewch yn ofalus.

Gwrandda'n ofalus.

yn dda

good
/well

Canwch yn dda.

Cana'n dda.

yn araf

slowly

Cerdddwch yn araf.

Cerdda'n araf.

yn gyflym

quickly

Rhedwch yn gyflym!

Rheda'n gyflym!

GÊM LŴP

Tiwtoriaid: Gweler y ddogfen ‘Gorchmynion Dogfen 5 GEM LWP’.
Gweler y nodiadau isod am gyfarwyddiadau ar gyfer y gêm.

GWAITH UNIGOL

Meddyliwch am eich maes chi.
Pa orchmynion fyddwch chi'n defnyddio'n aml?
Gwnewch restr ohonyn nhw / Gwnewch boster.

*Think about your field.
What commands will you use often?
Make a list of them / Make a poster.*

Gwaith
portffolio:
ysgrifennu.

GORCHMYNION AFREOLAIDD

BERFENW	UNIGOL / SINGULAR	SAESNEG
Mynd	Cer	GO!
Dod	Dere	COME!
Gwneud	Gwna	DO / MAKE!
Bod	Bydd / Bydda	BE!

RHOWCH Y GORCHMYNION MEWN TREFN

5

Gwna'r
gwaith cartref

6

Cysga'n
dda

3

Cer i'r cantîn
i fwyta cinio

2

Cer i'r
ysgol

1

Bwyta dy
frecwast

4

Dere adre

1. Gwrandewch ar y sgwrs.
2. Gwrandewch eto a llenwch y bylchau.

Athrawes:	_____’r afal, Lois.
Lois:	Ond dw i ddim yn hoffi afalau!
Athrawes:	O, diar. Wel, _____’r llaeth ’te.
Lois:	Ond dw i ddim yn hoffi llaeth.
Athrawes:	Wel, _____’r dŵr ’te.
Lois:	Ond ...
Athrawes:	Lois, gwranda. Bwyta’r bwyd ac yfa’r dŵr, ac yna _____’r gwaith. Yna, _____ allan i’r iard i chwarae.
Lois:	O iawn, Miss. Dw i’n hoffi chwarae!
Athrawes:	_____’te!

1. Gwrandewch ar y sgwrs.
2. Gwrandewch eto a llenwch y bylchau.

Athrawes:	<u>Bwyta</u> 'r afal, Lois.
Lois:	Ond dw i ddim yn hoffi afalau!
Athrawes:	O, diar. Wel, <u>yfa</u> 'r llaeth 'te.
Lois:	Ond dw i ddim yn hoffi llaeth.
Athrawes:	Wel, <u>yfa</u> 'r dŵr 'te.
Lois:	Ond ...
Athrawes:	Lois, <u>gwranda</u> . Bwyta'r bwyd ac yfa'r dŵr, ac yna <u>gwna</u> 'r gwaith. Yna, <u>cer</u> allan i'r iard i chwarae.
Lois:	O iawn, Miss. Dw i'n hoffi chwarae!
Athrawes:	<u>Brysia</u> 'te!

Sylwch...

Edrycha, Twm!

Gweithia, Lisa!

Gwrandewch,
blant!

Ysgrifennwch,
bawb

Edrychwch,
flwyddyn 9

GWAITH PÂR

Ysgrifennwch ddeialog.

Recordiwch y ddeialog ar gyfer eich portffolio.

Write a dialogue.

Record the dialogue for your portfolio.

Gwaith
portffolio:
ysgrifennu a
darllen

BERFENW	UNIGOL / SINGULAR	LLUOSOG / PLURAL	SAESNEG
Mynd	Cer	Ewch	GO!
Dod	Dere	Dewch	COME!
Gwneud	Gwna	Gwnewch	DO / MAKE!
Bod	Bydd / Bydda	Byddwch	BE!

Parwch y gorchmynion:

1. Be good.	Ewch i'r dosbarth.
2. Be quiet.	Dewch yma.
3. Do the work in groups.	Byddwch yn dda.
4. Come here.	Byddwch yn ofalus.
5. Go to [the] class.	Gwnewch eich gorau.
6. Be careful.	Byddwch yn dawel.
7. Go to the hall.	Gwnewch y gwaith mewn grwpiau.
8. Do your best.	Ewch i'r neuadd.

Atebion

1. Be good.	Byddwch yn dda.	Ewch i'r dosbarth.
2. Be quiet.	Byddwch yn dawel.	Dewch yma.
3. Do the work in groups.	Gweithiwch mewn grwpiau.	Byddwch yn dda.
4. Come here.	Dewch yma.	Byddwch yn ofalus.
5. Go to [the] class.	Ewch i'r dosbarth.	Gwnewch eich gorau.
6. Be careful.	Byddwch yn ofalus.	Byddwch yn dawel.
7. Go to the classroom.	Ewch i'r ystafell ddosbarth.	Gwnewch y gwaith mewn grwpiau.
8. Do your best.	Gwnewch eich gorau.	Ewch i'r ystafell ddosbarth.

Adolygu...

Bore da, blant!
Eisteddwch yn dawel.
Rhowch y bagiau ar y llawr.
Ble mae Jac bore 'ma?
Edrychwch ar y bwrdd.
Agorwch y llyfrau.
Trowch i dudalen pedwar.
Gweithiwch a siaradwch mewn parau.
Gwnewch eich gorau.
Da iawn, flwyddyn 8.

Beth ydy ystyr y
brawddegau? Trafodwch
mewn parau.

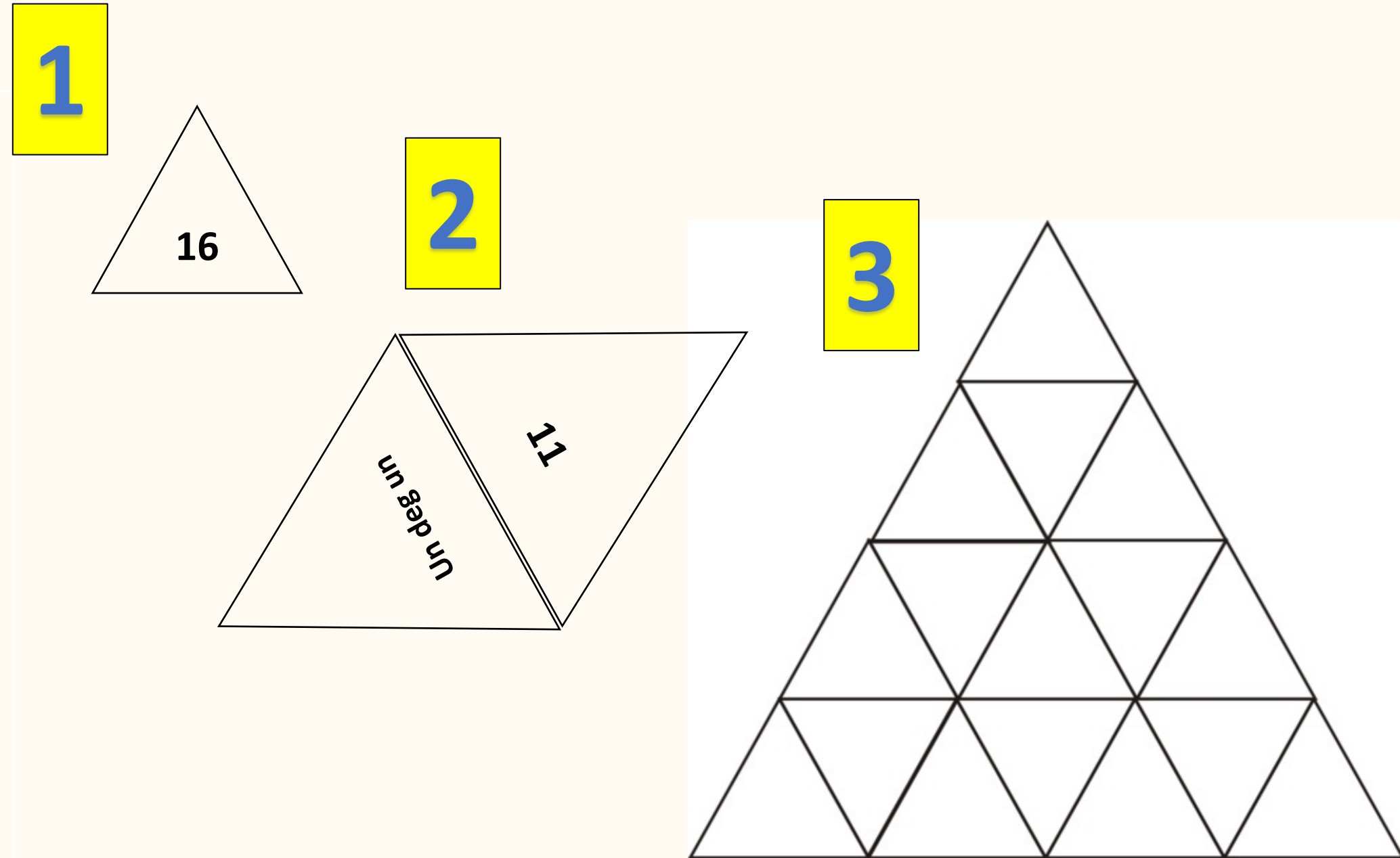
*What do these sentences
mean? Discuss in pairs.*

Tarsia

1. Un deg chwech triongl bach (*small*)
2. Parwch (pair) atebion (answers) gyda'i gilydd
3. Rhwch nhw (*put them*) gyda'i gilydd (*together*) i wneud un triongl mawr (*big*)

www.mmlsoft.com/index.php/products/tarsia

<https://www.youtube.com/watch?v=1xfvD7UPfy0>

Eistedd wch <i>sit</i> Cerdd wch <i>walk</i> Sef wch <i>stand</i> Bwy wch <i>eat</i>	yn dawel <i>quietly</i> yn araf <i>slowly</i> yn gyflym <i>quickly</i>	blant. bawb. ferched. fechgyn. Flwyddyn 9. Mrs Jones.
Eistedd a Cerdd a Sef a Bwy ta	'n dawel 'n araf 'n gyflym	Nia. Elis.
E wch <i>Go</i> Dew wch <i>Come</i> Gwnew wch <i>Do</i> Bydd wch <i>Be</i>	allan <i>out</i> yma <i>here</i> y gwaith <i>the work</i> yn ofalus <i>Carefully</i>	blant. bawb. ferched. fechgyn. Flwyddyn 5. Mrs Jones.
Cer Dere Gwna Bydda	allan yma y gwaith yn ofalus	Nia. Elis.

Mat iaith: Gorchmynion

Edrychwch arna i	<i>Look at me</i>
Gwrandewch arna i	<i>Listen to me</i>
Edrychwch ar y bwrdd gwyn	<i>Look at the white board</i>
Dwedwch ar fy ôl i	<i>Say after me</i>
Ailadroddwch	<i>Repeat</i>

Symudwch	<i>Move</i>
Gwyliwch	<i>Watch</i>
Rhowch	<i>Give</i>
Ysgrifennwch	<i>Write</i>
Darllenwch	<i>Read</i>
Cerddwch	<i>Walk</i>
Rhedwch	<i>Run</i>
Agorwch	<i>Open</i>
Caewch	<i>Close</i>

-wch	= group
-a	= singular

Welsh Language competency framework for education practitioners

	NO WELSH LANGUAGE SKILLS	ENTRY	FOUNDATION	INTERMEDIARY
Workforce head count code	W1	W2	W3	W4
Listening	No skills	Able to understand and respond to simple everyday sentences, relevant to the school context, when someone speaks carefully.	Able to understand and respond to a range of simple sentences relating to situations relevant to the school context, e.g. everyday themes and different verb tenses.	Able to understand and respond to main points when someone speaks naturally about everyday subjects inside and outside of school, e.g. in a conversation, or within small group situations.
Oral	No skills	Able to introduce themselves and others verbally, able to ask and answer questions on simple information, e.g. where someone lives, what they like to do, able to use tense and numerals.	Able to contribute to a simple conversation using a range of simple sentences relating to situations relevant to the school context, e.g. everyday themes and different verb tenses.	Able to hold and contribute to a conversation on familiar subjects relating to school and everyday life using a range of simple and complex sentences. Able to describe experiences, hopes and give short explanations for their opinion. Beginning to recognise common errors.
Reading	No skills	Able to understand very short written texts where people give simple personal information about themselves and others, e.g. on forms, school signs. Able to read simple commands suitable to the school context.	Able to understand simple written messages on everyday things and simple letters/e-mail messages. Able to read simple stories and attempt the correct pronunciation.	Able to understand articles or direct e-mail messages on everyday subjects or work-related subjects. Able to read stories with the correct pronunciation in the main.
Writing	No skills	Able to write simple everyday sentences, relevant to the school context, e.g. instructions, questions, commands, simple feedback.	Able to write composite/complex sentences for educational purposes.	Able to write short paragraphs on everyday subjects inside and outside of school. Beginning to recognise common errors.

**Chwiliwch ar-lein/
Search online, e.g.,**

<https://www.porth.ac.uk/cy/collecion/cynllun-colegaucymru>

Amcanion / *Objectives*

Byddwch chi'n gallu:

- defnyddio gorchmynion lluosog ac unigol yn gywir
- ffurfio gorchmynion newydd
- defnyddio'r gorchmynion i ddechrau creu tystiolaeth ar gyfer eich portffolio.

You will be able to:

- use plural and singular commands correctly
- form new commands.
- use the commands to start creating evidence for your portfolio.